

Siseministri määruse „Regionaalministri 22. juuni 2010. aasta määruse nr 9 „Perekonnaseisukannete tegemise ning väljatrüki edastamise ja säilitamise kord“ muutmise“ eelnõu seletuskiri

1. Sissejuhatus

1.1. Sisukokkuvõte

Siseministri määruse „Regionaalministri 22. juuni 2010. aasta määruse nr 9 „Perekonnaseisukannete tegemise ning väljatrüki edastamise ja säilitamise kord“ muutmise“ eelnõuga (edaspidi eelnõu) muudetakse regionaalministri 22. juuni 2010. aasta määrust nr 9 „Perekonnaseisukannete tegemise ning väljatrüki edastamise ja säilitamise kord“ (edaspidi regionaalministri määrus nr 9).

Regionaalministri määrust nr 9 muudetakse seoses perekonnaseisutoimingute seaduse muutmise seadusega¹. Selle seadusega muudeti perekonnaseisutoimingute seadust (edaspidi PKTS), et laiendada abiellumisavalduse ja abielu lahutamise avalduse esitamise viise. Kui varem sai abiellumisavaldust kui ka abielu lahutamise avaldust esitada vaid perekonnaseisuasutuses kohapeal, siis selle seadusega võimaldatakse esitada avaldus ka rahvastikuregistri turvalises veebikeskkonnas (edaspidi *turvaline veebikeskkond*).

Alates 30. detsembrist 2022. aastal saab juba abiellumisavaldust esitada turvalises veebikeskkonnas, kuid alates 1. detsembrist 2024. aastal võimaldatakse ka abielu lahutamise avaldust esitada turvalises veebikeskkonnas. Kuna edaspidi on võimalik lisaks abiellumisavaldusele esitada ka abielu lahutamise avaldust turvalises veebikeskkonnas, siis kehtestatakse ka abielu lahutamise avalduse esitamise täpsed tingimused valdkonna eest vastutava ministri määrusega.

Perekonnaseisutoimingute seaduse muutmise seaduse sätted abielu lahutamise avalduse esitamise e-teenuse kohta jõustuvad 1. detsembril 2024. aastal. Seega jõustuvad ka turvalises veebikeskkonnas abielu lahutamise avalduse esitamise täpsed tingimused 1. detsembril 2024. aastal.

Lisaks abielu lahutamise avalduse esitamisega seotud tingimuste täpsustamisele täiendatakse selguse huvides eelnõuga ka abiellumisavalduse esitamist, et oleks selgelt aru saada, et abiellumisavalduse saab esitada ka notarile.

Eelnõu avaldab **positiivset mõju** abiellujatele ja abielu lahutajatele, suurendades viise, kuidas abiellumisavaldust ja abielu lahutamise avaldust saab esitada.

1.2. Eelnõu ettevalmistajad

Eelnõu ja seletuskirja on koostanud Siseministeeriumi rahvastiku toimingute osakonna:

¹ [RT I, 10.11.2022, 2](#)

- 1) õigusnõunik Annika Nõmmik Aydin (annika.nommikaydin@siseministeerium.ee, tel 612 5184);
- 2) osakonnajuhataja Enel Pungas (enel.pungas@siseministeerium.ee, tel 612 5163);
- 3) perekonnaseisutoimingute talituse juhataja Karin Saan (karin.saan@siseministeerium.ee, tel 5308 8393) ja nõunikud Viiu-Marie Fürstenberg (viiu-marie.furstenberg@siseministeerium.ee, tel 612 5160) ja Ulvi Klaar (ulvi.klaar@siseministeerium.ee, tel 612 5168).

Eelnõu ja seletuskirja juriidilist kvaliteeti on kontrollinud Siseministeeriumi õigusosakonna õigusnõunik Kristi Kool (tel 612 5084, kristi.kool@siseministeerium.ee).

Eelnõu on keeleliselt toimetanud Siseministeeriumi õigusosakonna keeleteimetaja Heike Olmre (tel 612 5241, heike.olmre@siseministeerium.ee). Seletuskiri on keeleliselt toimetamata.

1.3. Märkused

Eelnõu ei ole seotud muu menetluses oleva eelnõuga, Vabariigi Valitsuse tegevusprogrammiga ega Euroopa Liidu õiguse rakendamisega.

Eelnõuga muudetakse regionaalministri 22. juuni 2010. aasta määrust nr 9 „Perekonnaseisukannete tegemise ning väljatrüki edastamise ja säilitamise kord“ avaldamismärkega RT I, 09.01.2024, 24.

2. Eelnõu sisu ja võrdlev analüüs

Eelnõu koosneb 2 paragrahvist.

Paragrahvi 1 punktiga 1 muudetakse regionaalministri määruse nr 9 preambulit, sest perekonnaseisutoimingute seaduse muutmise seadusega nähakse ette volitusnorm, mille alusel kehtestab valdkonna eest vastutav minister määrusega digitaalallkirjaga kinnitatud abielu lahutamise avalduse esitamise täpsed tingimused.

Paragrahvi 1 punktiga 2 muudetakse regionaalministri määruse nr 9 § 33 lõikeid 2 ja 3. Eelnõu kohaselt saavad perekonnaseisutoimingute seaduse § 3 lõikes 3² nimetatud maakonnakeskuse kohaliku omavalitsuse üksusele (edaspidi MK KOV) digitaalallkirjaga kinnitatud abiellumisavalduse esitada täisealised teovõimelised abiellujad, kelle sünnidokumendi andmed ja andmed perekonnaseisu kohta on kantud rahvastikuregistrisse ning kes on vahetult enne abiellumisavalduse esitamist elanud Eestis vähemalt kuus kuud. Digitaalallkirjaga kinnitatud abiellumisavalduse saab esitada MK KOV-ile vaid turvalises veebikeskkonnas.

MK KOV-ile turvalises veebikeskkonnas abiellumisavaldust esitades peavad abielluja sünnidokumendi andmed ja andmed tema perekonnaseisu kohta olema juba varem kantud rahvastikuregistrisse. Samuti peab MK KOV-ile turvalises veebikeskkonnas abiellumisavalduse esitaja olema vahetult enne abiellumisavalduse esitamist elanud Eestis vähemalt kuus kuud, sest siis ei ole isikul vajalik tõendada abieluvõimet. PKTS-i § 39 lõike 6 kohaselt ei pea abieluvõimetõendit esitama isik, kes on Eestis elanud vähemalt kuus kuud vahetult enne abiellumisavalduse esitamist ja kelle perekonnaseisuandmed kajastuvad rahvastikuregistris. Turvalises veebikeskkonnas on võimalik abiellumisavaldust menetleda üksnes juhul, kui kõik

vajalikud andmed on eelnevalt rahvastikuregistris olemas. Seega saavad turvalises veebikeskkonnas abiellumisavalduse esitada üksnes inimesed, kes ei pea abiellumiseks esitama perekonnaseisuametnikule ühtki lisadokumenti. Kuna perekonnaseisuametnik peab tutvuma abieluvõimetõendi originaaliga, siis tuleb see esitada perekonnaseisuametnikule kohapeal.

Turvalises veebikeskkonnas avalduse esitamisel kontrollib rahvastikuregistri menetlustarkvara abielu sõlmimiseks vajalikke eeldusi, mille olemasolul liigub avalduse menetlus järgmisesse etappi. Seega kontrollitakse enne avalduse vastuvõtmist, kas avalduse esitajate vahel on võimalik abielu sõlmida. Näiteks juhul, kui ühe avaldaja perekonnaseisuandmed rahvastikuregistrist puuduvad, ei ole abielu sõlmimise eeldused täidetud, kuna ei ole teada, kas avaldaja perekonnaseis on abielu sõlmimiseks sobiv (vallaline, lahutatud, lesk, registreeritud kooselu lõppenud või lõpetatud). Kui vajalikud andmed rahvastikuregistris puuduvad, saavad isikud esitada kohapeal abielu sõlmimise avalduse ja lisada sellele vajalikud dokumendid või siis esitada rahvastikuregistrisse kandmiseks vajalikud dokumendid ning seejärel esitada avalduse turvalises veebikeskkonnas.

Määrusele lisatakse lõige 3 eelkõige õigusselguse huvides andmaks teada, et MK KOV-ile turvalises veebikeskkonnas avalduse esitamisele on alternatiiv ilma füüsilise kohalolekuta avalduse esitamiseks, nimelt notarile kaugtõestamise teel. Kaugtõestamine kattub oma olemuselt kohapeal avalduse esitamisega. Lepitakse kokku kindel aeg, kui abikaasad (kumbki eraldi arvutist eraldi sisselogituna) ja notar kaugtõestamise keskkonnas kohtuvad, täidavad avalduse ja kumbki abikaasa digiallkirjastab selle sealsamas keskkonnas. Notarile saab digitaalallkirjaga kinnitatud abiellumisavalduse esitada notariaadiseaduses sätestatu kohaselt. Kui abiellumisavaldus on esitatud kaugtõestamise teel, siis kohalduvad abiellumisavaldusele samad reeglid, mis notaris kohapeal abiellumisavalduse esitamisel. Kui mingid abiellumiseks vajalikud andmed notarile abiellumisavalduse esitamise ajal rahvastikuregistris puudusid, siis saab need ka hiljem notarile esitada.

Eelnõuga kavandatavas regionaalministri määruse nr 9 § 33 lõigetes 2 ja 3 nimetatakse tingimused digitaalallkirjaga kinnitatud abiellumisavalduse esitamiseks, kuid järgida tuleb ka abiellumisavalduse esitamise üldnõudeid, mida nimetatud sätetes üle ei korrata. Näiteks ei saa esitada abiellumisavaldust inimene, kes on juba abielus.

Digitaalallkirjaga kinnitatud abiellumisavalduse sätted ei kohaldu vaimulikule.

Paragrahvi 1 punktiga 3 täiendatakse regionaalministri määrust nr 9 §-ga 41¹ abielu lahutamise avalduse esitamise kohta.

Kui varem sai MK KOVile abielu lahutamise avaldust esitada üksnes kohapeal, siis alates 1. detsembrist 2024. aastal võimaldatakse esitada abielu lahutamise avaldus ka turvalises veebikeskkonnas MK KOV-ile. Muudatuse kohaselt lisatakse regionaalministri määruse §-i 41¹ eraldi ka notar, kuigi notarile on juba varem saanud kaugtõestamise teel abielu lahutamise avaldust esitada, aga regionaalministri määrusesse nr 9 lisame selle praegu, täpsustamaks erinevaid digitaalallkirjaga kinnitatud abielu lahutamise avalduse esitamise viise.

Abielu lahutamiseks esitavad abikaasad PKTS-i §-s 44 sätestatud abielu lahutamise avalduse.

PKTS-i § 3 lõikes 3² nimetatud MK KOV-ile saavad digitaalallkirjaga kinnitatud abielu lahutamise avalduse esitada teovõimelised abikaasad, kelle abielu sõlmimist tõendava dokumendi andmed on kantud rahvastikuregistrisse ning kes on Eesti elanikud. Turvalises veebikeskkonnas saab abielu lahutamiseks avalduse esitada vaid MK KOV-ile. MK KOV-is saab perekonnaseaduse § 64 punkti 2 kohaselt reeglina lahutada vaid siis, kui mõlema abikaasa elukoht on Eestis. Kui ühe abikaasa elukoht ei ole Eestis, saab lahutada MK KOV-is vaid siis, kui on tehtud kokkulepe Eesti õiguse kohaldamiseks. Reeglina minnakse sel juhul juba notari juurde ka lahutama, mitte ainult seda kokkulepet tegema. Võib minna ka MK KOV-i lahutama, aga siis tuleb kokkulepe lisadokumendina esitada ja sel juhul turvalist veebikeskkonda abielu lahutamise avalduse esitamiseks kasutada ei saa. Nagu ka abiellumisavalduse esitamise puhul nii ka abielu lahutamise avalduse esitamise puhul turvalises veebikeskkonnas saab MK KOV-ile abielu lahutamise avalduse esitada seega inimene, kes ei pea abielu lahutamiseks esitama perekonnaseisuametnikule ühtki lisadokumenti. Kõik vajalikud andmed peavad eelnevalt olema rahvastikuregistris olemas.

Notarile abielu lahutamise avaldust esitades saab nagu abiellumisavalduse esitamiselgi seda teha kaugtõestamise teel. Kaugtõestamine kattub oma olemuselt kohapeal avalduse esitamisega. Lepitakse kokku kindel aeg, kui abikaasad (kumbki eraldi arvutist eraldi sisselogituna) ja notar kaugtõestamise keskkonnas kohtuvad, täidavad avalduse ja kumbki abikaasa digiallkirjastab selle sealsamas keskkonnas. Ka kaugtõestamise teel abielu lahutamisele kohalduvad abielu lahutamise avaldusele samad reeglid, mis notaris kohapeal abielu lahutamise avalduse esitamisel. Kui mingid abielu lahutamiseks vajalikud andmed abielu lahutamise avalduse ajal rahvastikuregistris puudusid, siis saab need ka hiljem pärast notarile abielu lahutamise avalduse esitamist esitada.

Eelnõuga kavandatava digitaalallkirjaga kinnitatud abielu lahutamise avalduse esitamisel tuleb järgida ka abielu lahutamise avalduse esitamise üldnõudeid.

Paragrahviga 2 sätestatakse eelnõu jõustumine. Perekonnaseisutoimingute seaduse muutmise seaduse sätted abielu lahutamise avalduse esitamise e-teenuse kohta jõustuvad 1. detsembril 2024. aastal. Seega jõustuvad ka turvalises veebikeskkonnas abielu lahutamise avalduse esitamise täpsed tingimused 1. detsembril 2024. aastal.

3. Eelnõu vastavus Euroopa Liidu õigusele ja põhiseadusele

Eelnõu on kooskõlas isikuandmete kaitse üldmäärusega².

Eelnõu koostamisel on analüüsitud selle kooskõla Eesti Vabariigi Põhiseadusega (edaspidi PS). Sealhulgas on seda tehtud isikuandmete töötlemisega seondult.

Eelnõu muudatused võivad riivata järgmisi PS-i paragrahvides sätestatud põhiõigusi:

- § 12: kõik on seaduse ees võrdsed;
- § 14: õigus korraldusele ja menetlusele;
- § 19: igaühel on õigus vabale eneseteostusele;
- § 26: igaühel on õigus perekonna- ja eraelu puutumatusele.

² Euroopa Parlamendi ja nõukogu 27. aprilli 2016. aasta määrus (EL) 2016/679 füüsiliste isikute kaitse kohta isikuandmete töötlemisel ja selliste andmete vaba liikumise ning direktiivi 95/46/EÜ kehtetuks tunnistamise kohta (isikuandmete kaitse üldmäärus). – [ELT L 119, 4.5.2016, lk 1–88](#).

PS-i kommenteeritud väljaandes on märgitud: „Informatsiooniline enesemääramine tähendab igaühe õigust ise otsustada, kas ja kui palju tema kohta andmeid kogutakse ja salvestatakse, seetõttu on eraelu kaitse üheks oluliseks valdkonnaks isikuandmete kaitse. Riigikohtu halduskolleegium on märkinud: „Eraelu puutumatuse riivena käsitatakse muu hulgas isikuandmete kogumist, säilitamist, kasutamist ja avalikustamist.“ (RKHKo 12.07.2012, 3-3-1-3-12, p 19)“.

Kuigi PS-is ei ole sätestatud inimväärikust eraldi põhiõigusena, on see sätestatud põhiseadusliku põhimõttena PS-i §-s 10.

Hea halduse põhimõtte kohaselt tuleb tagada inimesele menetluse käigus vajalik teave ja anda talle piisavalt selgitusi, et võimaldada tal teostada oma õigusi ja vabadusi.

Eelnõuga tehtavate muudatuste puhul peab olema tagatud igal muudatusel seaduslik alus, muudatused peavad olema proportsionaalsed ja peavad olema piisavad kaitsemeetmed isikute eespool nimetatud põhiõiguste kaitseks. Eelnõuga tehtavad muudatused on põhiõiguste adressaatide õigusi suurendavad, mitte kitsendavad, näiteks võimalus esitada turvalises veebikeskkonnas MK KOV-ile ja notarile notariaadiseaduses sätestatu kohaselt abielu lahutamise avaldus.

Määruse kehtestamise aluseks on PKTS-i sätestatud volitusnormid.

Rahvusvahelisi kohtulahendeid eelnõus käsitletud teemadel Eesti kohta ei ole. Kavandatavad muudatused ei ole vastuolus PS-i ega rahvusvahelise ja EL-i õigusega

4. Määruse mõjud

4.1. Täpsustatakse digitaallalkirjaga kinnitatud abiellumisavalduse tingimusi

4.1.1. Mõju riigi- ja kohaliku omavalitsuse asutuste korraldusele

I

Sihtrühm: Siseministeeriumi infotehnoloogia- ja arenduskeskus (edaspidi *SMIT*) ja Siseministeerium. Sihtrühm on **väike**, hõlmates umbes kümmet teenistujat.

Mõju ulatus ja avaldumise sagedus on **väikesed**. Antud muudatusega ei muutu SMIT-i ega Siseministeeriumi töökorraldus. Selguse suurenemisega on väiksem võimalus, et sihtrühmale esitatakse küsimusi seoses sellega, kas abiellumisavaldust võib esitada ka notarile, mis võib vähesel määral vähendada ametnike töökoormust.

Ebasoovitava mõju kaasnemise risk eeldatavasti **puudub**. SMIT-i ja Siseministeeriumi töökorraldus ei muutu ning suureneb vaid õigusselgus.

II

Sihtrühm: MK KOV-id (kokku 16), kus igas MK KOV-is on üldjuhul paar ametnikku, kes tegelevad abielude sõlmimisega. Sihtrühm on **väike**.

Mõju ulatus ja esinemise sagedus on **väikesed**. Eelnõuga täpsustatakse digitaalallkirjaga kinnitatud abiellumisavalduse esitamise sätet. Sisuliselt selle muudatusega MK KOV-i töös midagi oluliselt ei muutu. Muudatus tehakse õigusselguse huvides, et saaks eristada digitaalallkirjaga abiellumisavalduse esitamist MK KOV-ile ja notarile. Muudatusega seoses suureneb õigusselgus, sest otsesõnu on regionaalministri määruses nr 9 välja öeldud, et abiellumisavalduse võib esitada ka notarile. See omakorda eeldatavasti vähendab MK KOV-ides selgitamisvajadust küsimuses, kellele on võimalik esitada abiellumisavaldust. Seega muudatus võib vähendada vähesel määral sihtrühma töökoormust.

Mõju esinemise sagedus on väike, mida näitavad tabelites 1 ja 2 esitatud sõlmitud abielude arv ja veebikeskkonnas esitatud abiellumisavalduste arv. Kuna abielu saab sõlmida nii MK KOV-is, notari kui ka vaimuliku juures (vaimuliku juures abiellumiseks ei ole võimalik esitada digitaalallkirjaga kinnitatud abiellumisavaldust), siis abielu sõlmimisega seotud küsimustele vastamine ja selgitamisvajadus jaguneb MK KOV-i, vaimulike ja notarite vahel ära.

Tabel 1. Rahvastikuregistri andmetel sõlmitud abielude arv

Teenus ja teenuseosutaja	2022. aastal	2023. aastal	2024. aasta 1. septembri seisuga
Vaimulikud	389	303	243
MK KOV (16)	5376	5091	3645
Notarid	618	428	324
Abielusid kokku	6383	5822	4212

Tabel 2. Rahvastikuregistri andmetel turvalises veebikeskkonnas esitatud abiellumisavalduste arv

Turvalises veebikeskkonnas esitatud abiellumis-avalduste arv	2023. aastal	2024. I poolaastal
	3416	2211

Ebasoovitava mõju kaasnemise risk **puudub**. Saavutatakse vaid suurem selgus.

III

Sihtrühm: notarid (kokku 86). Sihtrühm on **väike**.

Mõju ulatus on **väike**. Sisuliselt selle muudatusega notari töös midagi oluliselt ei muutu. Notarile abiellumisavalduse esitamise nõuded jäävad samaks. Notarid peavad uue regulatsiooniga tutvuma, kuid see ei nõua neilt suuri pingutusi. Muudatusega ei kaasne eeldatavalt kohanemiskulusi. Samas selguse suurenemisega on väiksem võimalus, et sihtrühmale esitatakse küsimusi seoses sellega, kas

abiellumisavaldust võib esitada ka notarile, mis võib vähesel määral vähendada notarite töökoormust.

Mõju esinemise sagedus on **väike**, kuid võib sõltuda konkreetsest notarist.

Ebasoovitava mõju kaasnemise risk **puudub**.

4.1.2. Sotsiaalne mõju ja mõju majandusele

Sihtrühm: abiellujad, kes soovivad esitada digitaalallkirjaga kinnitatud abiellumisavalduse

Mõju ulatus on **väike**, sest arvestades, et digitaalallkirjaga kinnitatud abiellumisavalduse esitamist saavad kasutada vaid teatud tingimustele vastavad inimesed, mitte kõik abiellujad, ei ole muudatus inimestele suur. Samuti on inimestel olnud võimalik alates 2022. aasta lõpust esitada MK KOV-ile turvalises veebikeskkonnas abiellumisavaldusi. Inimeste vaates suureneb selgus, kellele saab esitada digitaalallkirjaga kinnitatud abiellumisavaldust, sest muudatusega lisatakse regionaalministri määruses nr 9 ka sõnaselgelt notar, kellele võib esitada digitaalallkirjaga kinnitatud abiellumisavaldust.

Mõju avaldumise sagedus on **väike**. Abiellumine ei ole tegevus, mida inimesed sageli teeksid. Mõju sihtrühmale tervikuna on seega harv ja juhuslik.

Ebasoovitava mõju kaasnemise risk **puudub**.

Järeldus mõju olulisuse kohta: muudatusel **ei ole olulist mõju**. Muudes valdkondades muudatus mõju ei avalda ja seega muud mõju ei hinnata.

4.2. Kehtestatakse täpsed tingimused digitaalallkirjaga kinnitatud abielu lahutamise avalduse esitamisele

4.2.1. Mõju riigi- ja kohaliku omavalitsuse asutuste korraldusele

I

Sihtrühm:

SMIT ja Siseministeerium – umbes kümmet teenistujat kokku. Sihtrühm on **väike**.

Mõju ulatus on **väike**. Eelnõu jõustumise ajaks on SMIT-il vaja luua lahutusavalduse esitamise e-teenus. Siseministeeriumil võib muudatuse jõustumisel esialgu vähesel määral suurenda selgitamiskohustus, sest inimesed võivad pöörduda digitaalallkirjaga kinnitatud abielu lahutamise avalduse esitamisega seoses ka Siseministeeriumi poole. Muudatus võib seega esialgu tuua ametnike jaoks kaasa mõningase töökoormuse kasvu, kuid see on ajutise iseloomuga. Iga uue protsessiga tutvumine ja sellest tulenevate teistsuguste tööloikudega kohanemine võtab aega, ning seetõttu on töökoormuse suurenemine ühekordne.

Ebasoovitava mõju kaasnemise risk **puudub**. SMIT-i ja Siseministeeriumi ja töökorraldus oluliselt ei muutu.

II

Sihtrühm: MK KOV-id (kokku 16), kus igas MK KOV-is on üldjuhul paar ametnikku, kes tegelevad abielude lahutuse menetlusega. Sihtrühm on **väike**.

Mõju ulatus on **keskmise**. Kuna kõik inimesed ei saa esitada turvalises veebikeskkonnas abielu lahutamise avaldust, peavad MK KOV-id võtma nende inimeste avaldused, kes seda teha ei saa, vastu perekonnaseisuasutuses kohapeal. Kuna MK KOV-id on harjunud võtma abielu lahutamise avaldusi vastu kohapeal, ei ole see nende jaoks midagi uut. MK KOV-ide jaoks on uus see, et osa abielu lahutamise avaldusi hakkab edaspidi jõudma nendeni läbi turvalise veebikeskkonna. MK KOV-id peavad uue olukorraga kohanema, kuid see ei nõua neilt suuri pingutusi. Muudatusega ei kaasne eeldatavalt kohanemiskulusi.

MK KOV-ide ametnikud on ka varem menetlenud teisi turvalises veebikeskkonnas esitatud avaldusi, näiteks sünni registreerimiseks ja abiellumiseks. Seega ei ole turvalises veebikeskkonnas esitatud avalduste menetlemine MK KOV-ide ametnike jaoks suur muudatus, kuid turvalises veebikeskkonnas esitatud avalduste menetlemine on MK KOV-i ametnike jaoks kiirem ja lihtsam, sest inimesed saavad avaldusi esitada MK KOV-i kohapeale tulemata ning ametnik ei pea kindlal kellaajal olema MK KOV-is kohal, et abielu lahutamise avaldust vastu võtta. Ametnik saab avaldusega tegeleda siis, kui talle sobib. See võimaldab MK KOV-is paremini ressursi planeerida. Seega muudatusega lihtsustub MK KOV-ide töö ja vähenevad nende kulud. MK KOV-id ei pea enam võtma kõiki abielu lahutamise avaldusi vastu kohapeal. See võimaldab MK KOV-ide ametnikel planeerida oma tööaega paindlikumalt.

Mõju avaldumise sagedus on väike, mida näitab tabelis 3 esitatud lahutatud abielude arv. Kuna abielu saab lahutada nii MK KOV-is, kohtus kui ka notari juures, siis MK KOV-is toimuvad vaid osa kõikidest abielu lahutamise menetlustest.

Tabel 3. Rahvastikuregistri andmetel lahutatud abielude arv

Teenus ja teenuseosutaja	2022. aastal	2023. aastal	2024. aastal 1. septembri seisuga
Kohus	444	182	64
MK KOV (16)	1933	1964	1447
Notarid	501	559	395
Lahutusi kokku	2878	2705	1906

Kõik abielu lahutamise avaldused ei lõppe alati abielu lahutamisega, näiteks inimesed otsustavad enne abielu lahutamise päeva seda mitte teha, seega võib avaldusi olla rohkem kui abielu lahutuse kannete arv näitab.

Ebasoovitava mõju kaasnemise risk **puudub**. Muudatusega lihtsustub MK KOV-ide töö ja vähenevad nende kulud. MK KOV-id ei pea enam võtma kõiki abielu lahutamise avaldusi vastu kohapeal. See võimaldab MK KOV-ide ametnikel planeerida oma tööaega paindlikumalt.

III

Sihtrühm: notarid (kokku 86). Sihtrühm on **väike**.

Mõju ulatus on **väike**. Oluliselt selle muudatusega notari töös midagi ei muutu. Notarile abielu lahutamise avalduse esitamise nõuded jäävad samaks. Notarid peavad uue regulatsiooniga tutvuma, kuid see ei nõua neilt suuri pingutusi. Muudatusega ei kaasne eeldatavalt kohanemiskulusi. Kuna digitaalallkirjaga kinnitatud abielu lahutamise avaldust saab esitada edaspidi ka MK KOV-ile, siis võib eeldada, et osa inimesi, kes esitaksid abielu lahutamise avalduse notarile seetõttu, et kasutada kaugtõestamist, võivad valida abiellumisavalduse esitamise läbi turvalise veebkeskkonna MK KOV-ile. Seega võib väheneda abielu lahutuste arvu notari juures.

Mõju esinemise sagedus on **väike**, kuid võib sõltuda konkreetsest notarist.

Ebasoovitava mõju kaasnemise risk on **puudub**.

4.2.2. Sotsiaalne mõju

Sihtrühm: abikaasad, kes soovivad esitada lahutusavalduse

Mõju ulatus ja avaldumise sagedus on **väikesed**. Inimesed Abielu lahutamine ei ole tegevus, mida inimesed sageli teeksid. Mõju sihtrühmale tervikuna on seega harv ja juhuslik. Kuigi uus e-teenus võib nõuda inimestelt kohanemist, on suur osa inimesi üldiselt harjunud e-teenuseid kasutama. Ka perekonnaseisutoimingute valdkonnas on juba loodud mitu e-teenust, näiteks lapse sünni registreerimine ja tõendi tellimine ning abiellumisavalduse esitamine, mille inimesed on võtnud kiiresti omaks. Samuti ei ole hädavajalik, et inimesed oma käitumist muudaksid, sest digitaalallkirjaga kinnitatud lahutuse avalduse esitamise kõrvale jääb alles kehtivas seaduses sätestatud võimalus esitada abielu lahutamise avaldus MK KOV-is või notari juures kohapeal.

Ebasoovitava mõju kaasnemise risk **puudub**.

Järeldus mõju olulisuse kohta: muudatusel **ei ole olulist mõju**. Muudes valdkondades muudatus mõju ei avalda ja seega muud mõju ei hinnata.

5. Määruse rakendamisega seotud tegevused, vajalikud kulud ja määruse rakendamise eeldatavad tulud

Kui jõustuvad perekonnaseisutoimingute seaduse muutmise seaduse sätted seoses digitaalallkirjaga kinnitatud abielu lahutamise avalduse esitamisega, siis tekib riigil kohustus luua abielu lahutamise avalduse esitamise e-teenus.

E-teenuste loomiseks ning edasiseks haldamiseks ja arendamiseks vajalik raha on tagatud Euroopa Liidu taaste- ja vastupidavusraha eelne lisakulusid ei kaasne.

6. Määruse jõustumine

Määrus jõustub 1. detsembril 2024. aastal, sest perekonnaseisutoimingute seaduse muutmise seaduse sätted abielu lahutamise avalduse esitamise e-teenuse kohta jõustuvad 1. detsembril 2024. aastal.

7. Eelnõu koostöölastamine, huvirühmade kaasamine ja avalik konsultatsioon

Eelnõu esitatakse eelnõude infosüsteemi (EIS) kaudu koostöölastamiseks Justiitsministeeriumile, Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumile, Rahandusministeeriumile, Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumile, Sotsiaalministeeriumile ja Välisministeeriumile ning arvamuse avaldamiseks Andmekaitse Inspektsioonile, Eesti Linnade ja Valdade Liidule, Eesti Perekonnaseisuametnike Kutseliidule, Notarite Kojale, Riigi Infosüsteemi Ametile ja SMIT-ile.